

Porin kaupungin rakennusvalvonta
Valtakatu 11, 28100 Pori
tommi.jarvinen@pori.fi

Viite Lausuntopyyntö 18.3.2025

Aihe Pori, Raatimiehenranta 1, rakennuslupa Porin Kirjurinluodon saunan talviuintipaikka (Muu maisemaan merkittävästi vaikuttava muutostoimenpide)

Satakunnan Museolta on pyydetty lausuntoa Kirjurinluodon saunan yhteyteen suunnitellusta talviuinnin mahdollistavasta rakenteesta. Talviuintipaikka sijoittuisi Kirjurinluodon aiotun saunarakennuksen länsipuolelle. Hankkeessa kaivetaan vesialueella noin 250 m² kokoinen poukama lauttapaikan alavirran puolelle, ja sijoitetaan rannan suuntaisesti virtausta ohjaava maavalli suojaamaan poukamaa. Poukamaan sijoitetaan laituri talviuintia varten.

Suunnitellun saunan viereen sijoitettava uima-altaan ja laiturin rakennuspaikka sijoittuu sekä valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY2009) *Kokemäenjoen luodot*, että valtakunnallisesti merkittävälle maisema-alueelle *Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisemat*. Lisäksi alue on keskeinen osa Porin kansallista kaupunkipuistoa. Joen toisella rannalla oleva *Kivi-Porin* alue on myös valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Alue, jonne talviuintipaikkaa suunnitellaan sekä hankkeen vaikutusalue on poikkeuksellisen arvokasta ympäristöä.

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet on osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (2019). Näitä arvoalueita koskee vaihemaakuntakaavassa 2 yhteinen suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.*

Kirjurinluoto ja vastapäinen Kivi-Porin alue kuuluvat Porin kansalliseen kaupunkipuistoon, jonka ympäristöministeriö on 6.5.2002 perustanut alueen erityisten arvojen vaalimiseksi. Ympäristöministeriö on hyväksynyt Porin kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman 5.11.2008.

Alueella on voimassa asemakaava vuodelta 2017, jossa alue on osoitettu uimaranta-alueeksi merkinnällä VV-2: Uimaranta-alue. *Uimaranta-alueen toteutuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota sen asemaan Porin kansallisen kaupunkipuiston rantamaisemassa. Uimaranta-alueelle voidaan puistosuunnitelmassa osoittaa pääkäyttötarkoitusta palvelevaa kevyttä rakentamista. Kaavassa on rakennuspaikalle osoitettu pyöreä rakennusala, johon on rakennusoikeutta 150 m² yksikerroksiselle rakennukselle.*

Kirjurinluodon saunarakennuksesta, jonka yhteyteen talviuintipaikka toteutetaan, järjestettiin laatu- ja konseptikilpailu vuonna 2023. Satakunnan Museon rakennustutkija osallistui suunnittelukilpailun arviointiryhmään. Laatu- ja konseptikilpailun arviointiryhmä esitti kaupunginhallitukselle, että arkkitehtitoimisto NOAN Oy:n laatima kilpailuehdotus julistetaan kilpailun voittajaksi.

Museon edustaja on jo laatu- ja konseptikilpailun yhteydessä todennut, että Arkkitehtitoimisto NOAN Oy:n laatimat suunnitelmat ovat laadukkaat ja suunnittelussa on kiinnitetty huomiota, miten rakennus sopii etenkin joen ja Porin Etelärannan suunnasta avautuvaan arvokkaaseen ja erittäin keskeiseen miljööseen.

Satakunnan Museo lausui Kirjurinluodon saunan rakennuslupahakemuksesta 20.9.2024. Lausunnossaan Satakunnan Museo näki, että rakennuspaikan viimeistelyssä tulee kiinnittää huomiota siihen, miten kokonaisuus istuu mahdollisimman luontevaksi osaksi arvokasta miljööä. Saunan lupapiirustuksissa rakennuksen rannan puolelle sekä sivuille oli pengerrykseen osoitettu paljasta rantakivikkoa. Satakunnan Museon näkemyksen mukaan ”täysin paljas rantakivikko saattaa ainoastaan korostaa rantaviivan ja rakennuspaikan muutosta. Havainnekuivissa kivikko on esitetty luonnollisempana, käsittäen myös kasvillisuutta. Tämä edesauttaa rakennuksen sijoittumista Kirjurinluodon rantamaisemaan.”

Satakunnan Museon kannanotto

Satakunnan Museo lausuu Kirjurinluodon uimarannan länsipuolelle kaivettavasta vesialueesta sekä rannan suuntaisesti virtausta ohjaavasta maavallista.

Rakennettavasta maavallista ei ole kattavia havainnekuvia eikä suunnitelmaa maavallin maisemoinnista. Satakunnan Museo on lausunut Kirjurinluodon saunahankkeeseen liittyen 20.9.2024 (PRIDno-2024-3690), että ”rannan puolelle sekä sivuille on pengerrykseen osoitettu paljasta rantakivikkoa. Täysin paljas rantakivikko saattaa ainoastaan korostaa rantaviivan ja rakennuspaikan muutosta. Havainnekuvinna kivikko on esitetty luonnollisempana, käsittäen myös kasvillisuutta.”

Maavallin ja kaivettavan vesialueen osalta Satakunnan Museo toistaa näkemyksensä, ettei täysin paljas rantakivikko sovellu ympäristöön, vaan maavalli tulee maisemoida kasvillisuudella. Lisäksi Satakunnan Museo muistuttaa Porin Kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmasta, jonka päätavoitteena Luotojen alueella on pengerryksen osalta ”tulvansuojelu ja eroosion esto sekä maisemallisten että ekologisten tavoitteiden huomioiminen näissä asioissa”, sekä edellä olevan toimenpiteenä ”kestävät, ekologisesti toteutetut ja maisemaan sopivat pengerrykset.” Satakunnan Museo näkee, että talviuintipaikan maisemoinnista tulee laatia maisemointisuunnitelma, joka huomioi alueen erityispiirteet osana kaupunkipuistoa ja valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä ja kansallista kaupunkipuistoa.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Sanna Kuusikari

Tiedoksi

Porin kaupunginarkkitehti Mikko Nurminen
Varsinais-Suomen Ely-keskus/kirjaamo, Kirsti Virkki, Katariina Alaspää

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä